

بررسی وضعیت حقوقی استفاده از انسان های شبیه سازی شده در حقوق جنگ و مخاصمات مسلحانه

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۰۵/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۱۲/۱۲)

شراره زبردست

چکیده

باتوجه به پیشرفت علم و تکنولوژی نوین در قرن معاصر، توجه دولت ها به علومى چون ژنتیک، هوش مصنوعی و جایگاه مدرن علوم نظامی توجه دولت ها را در جهت صلح و امنیت بین المللی به خود جلب نمود و از جهتی را به خاطر روند تسریع و افزایش این تکنولوژی های نوین دولتها را دچار نگرانی خاطر نمود که در روابطی که بین دولتها حاکم است از این تکنولوژی های حاضر استفاده نموده و باعث ایجاد مخاطره و برهم زدن نظم و امنیت بین المللی بشوند همانطور که در مقاله دکتر لاهیجانی "گرچه افول فضای مجازی دیجیتال باعث رنج و آلام زیاد خواهد شد؛ ولی شاکله جهان از هم نخواهد پاشید. چرا که در نهایت چهارچوب سیاسی و نهادی دولت های ملی بقا پیدا میکند " به نوعی میتوان این گونه بیان نمود که در استفاده از علم و تکنولوژی باید مشروعیت به کار برد و آنان را در جنگ و امثال هم به کار نبرد، و اتفاقی که از سال ۲۰۰۲ رخ داد جهان را به این فکر فرو برد که با شبیه سازی انسان "کلون" بشر راه خلقت انسانها را پیدا نموده و میتواند به تولید انبوه برساند و حتی این انسان های شبیه سازی شده را برای جنگ آماده نماید. ممکن است انسان شبیه سازی شده شبیه یکی از سران کشورها باشد که دستور جنگ یا یکی از فرماندهان که به عنوان جاسوس خدمت نماید و این امر باعث تیره و تار شدن روابط بین دو یا چند کشور می شود.

واژگان کلیدی: انسان های شبیه سازی شده، جنگ، حقوق بین الملل، حقوق

مخاصمات مسلحانه

مقدمه

اولین بار در سال ۲۰۰۲ مورخ ۲۷ دسامبر خبر گذاری "بی بی سی" از یک نوزاد دختر همسان سازی شده به نام حوا گزارش داد که از طریق مهندسی علم ژنتیک و فرایند مشابه سازی در آزمایشگاه توسط یکی از شیمی دانها و تحت شرکت کلوناید متولد شد؛ این شرکت با استفاده از روش "کلونینگ" که از ریشه یک کلمه یونانی به نام "کلون" و در زبان فارسی به معنای جوانه زدن و تکثیر؛ تکثیر موجود زنده بدون آمیزش جنسی یا همان عمل کاشت جنین در رحم مصنوعی مادر نام دارد. این شرکت از یک زن ۳۱ ساله آمریکایی جنینی را متولد نموده است که زمانی که جنین رشد نمود از نظر ژنتیکی شبیه همان زن ۳۱ ساله خواهد شد؛ از دورانی نوازدی تا دوران میانسالی به نوعی زمانی که عمر این زن به پایان برسد عمر این انسان شبیه سازی شده نیز به پایان خواهد رسید. اگر چه ممکن است کشورهای از این فناوری و علم در زمینه مسایل جاسوسی و جنگ ها استفاده نمایند و اما سوالی که ممکن است ذهن ها را درگیر کند:

- آیا این نیز همچون بمب های هسته ای زندگی نسل های بشر را تهدید خواهد کرد؟
- آیا هوش مصنوعی و تکنولوژی های که در این زمینه وجود دارد تا چه حدی رشد و نمو پیدا کرده؟
- آیا اگر جنگی رخ بدهد سران و فرماندهان ممکن است از این انسان های شبیه سازی شده استفاده نمایند؟

بخش اول: بررسی موضوع در تکنولوژی جدید روز دنیا

اگر چه امروزه بحث پیشرفت تکنولوژی های نوین و هوش مصنوعی تبدیل به یک بحث همگانی و جهانی شده است اما هنوز جزییات این مسایل برای افراد حاضر در جامعه بین المللی مشخص نیست و همچنان بسیاری از دانشمندان و گروه های بسیاری در سراسر دنیا در این زمینه در حال مطالعه راجب شبیه سازی انسان ها و اینکه آیا عملکرد منفی یا مثبتی خواهد گذاشت.

۱. شبیه سازی انسان "کلونینگ"

همانطور که در مقدمه مقاله بیان شد در علم زیست شناسی به معنی تکثیر

موجود زنده بدون آمیزش جنسی یا عمل کاشت جنین در رحم مصنوعی میباشد؛ و طبق تحقیقاتی که از دانشجویان رشته ژنتیک برآمده است ابتدا هسته یک تخمک را با دی ان ای های موجود در سلولهای دیگر جایگزین نموده و تخمک باسازی شده در آزمایشگاه ها مورد مراقبت قرار می دهند و چنانچه جنین در رحم کاشته شود و از آن انسانی به وجود آید شبیه سازی مولد انسان صورت گرفته است. همچنین میتوان بیان نمود که همانند یک گیاهی که قلمه زده می شود یا زمانی که می خواهند یک نهالی کاشته شود ابتدا بذر آن را بر روی زمین می کارند البته این تشبیه زیاد چندان مناسب نیست اما باعث میشود که درک مطلب را چندان راحت تر نماید. دقیقا انسان نیز ابتدا قطعه ای از سلول های بنیادی را بر داشته و سپس آن را در رحم یک زن می کارند که به آن رحم مصنوعی نیز اطلاق می شود در حالی که این شبیه سازی و کودکی که از این طریق متولد می شود همانند همان انسانی است که سلول های بنیادی او گرفته شده است در صورتی که فاقد پدر و مادر است و مثل همان گیاهی می ماند که قلمه زده شده است یا تقریبا شبیه همان کتابی که هزاران نسخه از آن چاپ و منتشر شده است و یا گیاهی که قلمه زده شده است البته باید این شبیه سازی شده برای مغز و قلب و می باشد.

الف) شبیه سازی الکترو مغناطیسی: زمانی که یک انسان میخواهد متولد شود نیاز به یک مغز و افکار و قدرت برای تصمیم گیری دارد؛ در این روش سیمهایی ظریف و حساسی از یک دستگاهی به نام مغز بوده است به عبارتی اطلاعات خاصی از مغز شخصی که کپی گرفته شود تمام شناخت ها و علوم و حتی اینکه انسان اولیه به چه زبان هایی ممکن است تکلم نماید از نزد شخص اول کپی و جایگزین اطلاعات و علوم شخص دوم می گردد.

ب) جراحی ژنتیک: در این شیوه از سلولهای بنیادی فرد گرفته می شود و در لوله های آزمایشگاهی بارور میشوند و بعد به یک عضو کاملی هم چون چشم و قلب یا تبدیل میشود. به نظر اینجانب و با توجه به تحقیقات برآمده نمیتوان نام این را انسان شبیه سازی شده گذاشت بیشتر به ربات میتوان تشبیه نمود.

۲. عملکرد مثبت یا منفی شبیه سازی انسان ها

همانطور که هر عملی دارای کارایی مثبتی است از یک نظر یا بعد دیگری دارای کارایی منفی نیز میباشد؛ از نکات مثبت آن در تولید انبوه گیاهان و حیوانات میباشد و حتی میتواند با کمک شبیه سازی حیوانات از نسل گونه های حیواناتی که در حال انقراض هستند جلوگیری نمایند و یا با کمک این روش در بخش درمانی همانند سازی کمک نمایند ینی در عضو آسیب دیده که آن را به یک عضو سالم تبدیل نمایند. نکات منفی آن عبارتند از: عدم تشکیل خانواده و نداشتن عواطف؛ روی آوردن به شبیه سازی برای کسب فرزند و یا به عبارتی هر فردی به طور دلخواه خود بچه ای را از بانک نطفه یا کلون اختیار می کنند؛ و از آنجایی که این انسان های شبیه سازی شده همانند آن فردی است که سلول بنیادی آن گرفته شده است میتوان در مسایلی مثل جاسوسی از آنان استفاده نمود؛ یا میتوان آنان را به تولید انبوه رساند و برای جنگ از آنان استفاده نمود؛ و چونکه این افراد فاقد خانواده و پدر و مادر هستند فاقد هویت نیز میباشند و هیچ کسی را جز فردی که شبیه آن هستند ندارند؛ البته از حیث قرینه چشم و اثر انگشت شبیه هم هستند که از منظر حقوق کیفری در صورت ارتکاب جرم شناسایی آنان بسیار سخت خواهد بود.

به نظر "ریموند فلین" ریس اتحاد ملی کاتولیکهای آمریکا و سفیر سابق آمریکا در واتیکان گفت: بعضی شبیه سازی رایک پیشرفت پزشکی می خوانند؛ به عقیده من این یک پسرفت اخلاقی است و تولید مثل اکنون به دست بشر افتاده است، در حالی که این حقی است که به پروردگار تعلق دارد.

به نظر "فرانسیس فوکویا ما" شبیه سازی، فرم غیر طبیعی تولید مثل است که به همان اندازه روابط غیر طبیعی میان والدین و کودکان ایجاد می کند؛ فرزند "کلون شده" روابط غیر قرینه با والدین خود برقرار می کند: چون از سویی فرزند است و از سویی از لحاظ ژن بایکی از والدین خود دو قلو محسوب می شود.

به نظر ریس جمهور فرانسه "ژان شیراک" همتا سازی انسان را یک اقدام جنایتکارانه خواند و خواستار ممنوعیت آن شد و هم چنین ریس جمهور اسبق فرانسه فرانسوا میتران شبیه سازی را پدیده ای وحشتناک نامید.

۳. کشورهای مخالف شبیه سازی انسان

در سال ۲۰۰۱ میلادی کشورهای مَثَل آلمان و فرانسه؛ پیشنهاد و تصویب کنواسیونی در خصوص ممنوعیت همتاسازی انسان را به سازمان ملل ارائه کردند. انگلستان برای کلونینگ یا همان انسان های شبیه سازی شده اجازه نامه تا کنون صادر ننموده است. ژاپن هر نوع پژوهشی را در خصوص "کلونینگ" را ممنوع اعلام نموده است. ریس جمهور آمریکا جورج بوش شبیه سازی را کار اشتباهی دانست و حتی سازمان ملل متحد نیز اعلام نمود که هر قراردادی که مانع شهرسازی باشد حمایت میکند. حتی مراکز علمی جهانی نیز با این امر مخالفت نمودند؛ سخنگوی موسسه روسلین نیز شبیه سازی انسان قطعاً عملی قابل نكوهش است و حتی دکتر "هانس برنارد وام برگ" آلمانی نیز بیان میکند که شبیه سازی در واقع نوعی بردگی است. هم چنین "کوبی شیرو ماتسورا" دبیر یونسکو روز دوشنبه طی بیانیه ای اعلام نمود شبیه سازی را محکوم کرد و خواستار مقابله با این امر شد و سازمان بهداشت جهانی طی قطعنامه ای که در تجمع جهانی سالانه این سازمان به تصویب رسید و شبیه سازی انسان را از طریق تولید مثل غیر جنسی، غیر قابل قبول خواند.

بخش دوم: تحلیل حقوقی موضوع در نظام بین الملل

هدف سازمان ملل متحد از زمان تاسیس تا کنون حفظ صلح و امنیت بین المللی است اما دولتها از جمله سران و حکمرانان، فرماندهان به دنبال مخاصمات مسلحانه بایک دیگر تا کنون بوده اند و بر سر افزایش قلمروها و اینکه کدام یک قدرتمندتر از بقیه باشند را داریم و با پیشرفت روز افزون تکنولوژی ها (پهپادهای که با چشم قابل رویت نیستند یا موشک های بالستیک که از فاصله ۱۶ هزار مایلی پرتاب می شوند) و اینبار نیز علمی چون ژنتیک و هم چنین مجموعه علوم ترکیبی از قبیل هوش مصنوعی که از فیزیک، الکترونیک، کامپیوتر و... ساخته شده است؛ پس میتوان نگرانی بشر را در این خصوص و حتی در مورد نسل های آینده نیز درک نمود.

۱. هوش مصنوعی و ترکیب آن با مخاصمات مسلحانه

همانطور که هر تعریفی از واژه لغات دارای معانی متفاوتی است هوش نیز

دارای معانی متفاوتی می‌باشد بعضی‌ها آن را یک توانایی ذهنی می‌دانند که از کودکی فرد می‌تواند از آن بهره‌برد و بعضی‌ها آن را استدلال و برنامه‌ریزی، تفکر، حل مسایل، درک ایده‌های متنوع و اما بعضی از روان‌شناس‌ها معتقدند که این هوش صرف نظر از یادگیری یک کتاب یا مهارت تحصیلی و آزمون‌های دانشگاهی هست و این توانایی را هر کس از آن بهره‌برده است. تصور کنید که هوش یک انسان در یک ربات یا یک انسان شبیه‌سازی شده باشد شاید به نظر شما شبیه فیلم‌های تخیلی باشد اما تصور چنین چیزی غیر ممکن نیست؛ هوش مصنوعی یا هوشی که توسط کامپیوتر برنامه‌ریزی شده است و دارای الگوریتمی برای مناسب برای پردازش اطلاعات است حالا فرض کنید که یک کشور با استفاده از دانشمندان شیمی خود از سلول بنیادی فردی که نابغه است یک انسان شبیه‌سازی شده خلق می‌نماید و باعث خلل نظم در جهان می‌شود چون این بشر است که تکنولوژی‌های چون کامپیوتر و ربات‌ها را خلق کرده البته که هزینه یک سلول بنیادی، خلق و تولید آن به صورت انبوه برای جنگ از ربات‌ها و فناوری‌های آنان راحت‌تر است چونکه فرض کنید انسانی که سلول بنیادی از آن گرفته شده دارای مهارت فنون جنگی و نظامی باشد و از آن به تولید انبوه انجام دهند پس به عنوان راه حل باید کنواسیون‌ها و حتی معاهداتی برای منع در انجام چنینی علمی مثل گسترش سلاح‌های هسته‌ای باشد.

۲. مزایا و معایب شبیه‌سازی انسانها یا همان "کلون"

نظریات همانند داروها می‌مانند دارای عوارضی هستند در عین حال که باعث بهبود فرد بیمار می‌شوند نظریه شبیه‌سازی انسان نیز با چالش‌هایی در این خصوص مواجهه است. به نوعی همانطور که در یک مقاله به هوش مصنوعی لقب شمشیر دولبه داده بود، و من می‌خواهم به شبیه‌سازی انسان نیز چنین لقبی را بدهم، با گسترش و پیشرفت روز افزون در علم ژنتیک و هوش مصنوعی بشر را نگران خاطر نمود که صلح و امنیت بین‌المللی به خطر بیفتاد، ما می‌توانیم از این سلولهای بنیادی در زمینه درمان الزایمر - بند ناف خون - درمان سرطان خون و استفاده نماییم. اما اگر این کاربرد اگر در علوم پزشکی جای خود را به علوم نظامی و استفاده از این انسان‌ها در جنگ شود علاوه بر اینکه امری شایسته

نمیباشد بلکه حتی دخالت در امور خلقت خداوند نیز میباشد و این را میتوان به عنوان معایب نام برد. حتی اگر از این شبیه سازی انسان استفاده نمود در شناختن هویت فرد دچار مشکل میشویم چون اون انسان یکی مثل خودش دارد داری یک اثر انگشت - دی ان ای - قرنیه چشم می شود. حالا تصور کنید در حین جنگ جهانی دوم هیلتر و افسران آن برای افزایش قدرت و قلمرو و ثروت فردی خود دست به راه انداختن کوره آدم پزی کرده بود میتوانست این جنایت را نیز مرتکب شود. یا حاکمان و فرماندهانی که مردمان داری یک طبقه هوشی و بی نقص در یک سرزمین می خواهند و از آن انسان ها به تولید و بقیه را نابود می کردند و حتی فکر کردن در این خصوص فاجعه بار میباشد. به عنوان نکته پایانی وقتی صحبت از تسلیحات جنگی میشود کمیته سلیب سرخ - سازمان ملل متحد - کنواسیون های صلح لاهه ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ و پروتکل الحاقی ۱۹۷۷ کنواسیون های چهارگانه ژنو وارد عمل می شود به نظر اینجانب با توجه به تحقیقات به عمل آمده این علم نیز به اندازه سلاح خطرناک میباشد و می تواند باعث دخالت در نسل بشر شود پس بهتر است این نیز منع تا باعث بروز خسارت و ضرر به جامعه بین المللی نشود.

نتیجه گیری

شبیه سازی انسان به عنوان یک فناوری توانمند نه علم دارای کاربردهای بالقوه فراوانی است یکی از این کاربردها در علوم پزشکی و البته با استفاده از سلول بنیادی در درمان سرطان مغز و استخوان - الزایمر و... . شود اما معایب آن بیشتر از مزایا می باشد همانطور که در بخش اول و دوم بدان اشاره نموده شد و با این حال باید به این نکته توجه داشت با توجه به شکاف عمیقی ممکن است در روابط بین دولت ها رخ دهد و از نظر قابلیت فناوری و تهیه و استفاده از چنین مسیله هنوز برای بسیاری از کشورها یک هدف دست نیافتنی است. چون باتوجه به اینکه از این گونه انسان ها استفاده نموده و یک ارتش بزرگ و مخرب خلق نمایند و با توجه به مخالفت های تمامی کشورها از جمله آلمان - فرانسه - ژاپن - انگلستان - آمریکا و هم چنین مخالفت مراکز علمی و سازمان ملل متحد چنین امری را دست نیافتنی می دانیم به نوعی هدفی که امیدواریم هیچ گاه محقق

نشود. و اما اینکه به جای استفاده از این انسان های شبیه سازی شده میتوان به هوش مصنوعی و ساخت ربات و جایگزین انسان برای جنگ استفاده نمود و این چالشی است که ذهن بشر را به خود درگیر ساخته است و از نوعی میتوان این انسان های شبیه سازی شده را به ربات انسان نما تشبیه نمود؛ انسان شبیه سازی شده به علت نداشتن عواطف و خانواده و ربات ها به علت نداشتن عواطف میتوان در جنگ تن به تن از آنها استفاده نمود چون میتواند یک زن و کودک و حتی نواز را با بی رحمی کامل به قتل برساند. همانطور که در جنگ هوایی میتوان از هواپیمای بدون سرنشین استفاده نمود در این نوع از جنگ نیز چون ربات دارای وجدان انسانی و عواطف نمیباشد و انسان شبیه سازی شده مانند عین خود میباشد استفاده می گردد. همانطور که در کتاب انقلاب رباتیک و نزاع در قرن ۲۱ تالیف آقای پیتر دابیلو سینگر که در سال ۲۰۰۹ توسط انتشارات پنگوین در آمریکا منتشر شده است و بیان می دارد که "روند مبارزات به سمت و سویی در حال حرکت است که موجب دگرگون شدن اصول بنیادین مخاصمات مسلحانه و ترکیب ارتش مدرن شده است و حذف انسان یا حداقل فاصله گرفتن انسان از جنگ و مبارزه را در پی داشته است.

"به امید جهانی عاری از هرگونه جنگ و ظلم و ستم و سرشار از صلح و آرامش برای تمامی نسل های بشر"

منابع و مأخذ

۱. Fang s. Qiu y. mao L. shi x. Xud. Ding. Differentiation of embryoid-body cells derived from embryonic stem cells into hepatocytes in alginate microbeads in vitro. *acta pharmacol sin* ۲۰۰۷. ۲۸ (۱۲): ۱۹۲۴-۳۰ .
۲. cummings bj, uchida n, tamaki sj, salazar dl, hosshmand m, summers r, et al, human neural stem cells differentiate and promote locomotor recovery in spin cord injured mice. *proc natl a cod sci usa* ۲۰۰۵, ۱۰۲ (۳۹): ۱۴۰۶۹-۷۴ .
۳. giarratana mc, kobari l, lapillonne h, chalmers d, kiger l, cynober t, et al, ex vivo generation of fully mature human red blood cells from hematopoietic stem cells. *nat biotechnol* ۲۰۰۵: ۲۳(۱): ۶۹-۷۴ .
۴. macleod ra, dirks wg, matsuo y, Kaufmann m, milch h, Drexler hg, widasread intraspecies cross-contamination of human tumor cell lines arising at source. *int j cancer* ۱۹۹۹, ۸۳(۴): ۵۵۵-۶۳ .
۵. podin s, domogatskaya a, strom s, hansson em, chien kr, inzunza j, et al, long-term self-renewal of human pluripotent stem cells on human recombinant laminin-۵۱۱. *nat biotechnol* ۲۰۱۰: ۲۸(۶): ۶۱۱-۵ .
۶. Arkin. Ronald (۲۰۰۹) *Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots*. CRC Press, new York
۷. singer. p. w (۲۰۰۹) *the robotics and conflict in the twenty – first century*, penguin .